

Kính thưa Thầy và các Thầy Cô!

Chúng con xin phép chia sẻ một số nội dung chính mà chúng con ghi chép trong bài Thầy Vọng Tây giảng từ 4h50' đến 6h00', sáng Chủ Nhật, ngày 13/07/2025

PHẬT HỌC THƯỜNG THỨC

Bài 132: Thành tựu đều ở sự khiêm kính

“*Khiêm*” là khiêm nhường, “*Kính*” là cung kính, cho nên chỉ có khiêm nhường cầu học mới có thể học được thứ chúng ta cần. Người không khiêm nhường và cung kính thì không thể học được gì. Hiện tại, có nhiều người ngạo mạn, ngông cuồng, đi đến đâu cũng lời thôi dơ dáy song vẫn tự cho mình là giỏi. Đáng lẽ ra, chỉ cần có một người nói về mình thì mình luôn phải phản tỉnh xem như thế nào, đằng này có đến, hai, ba người cùng nói thậm chí từ Bắc chí Nam không ai nói tốt về mình.

Hòa Thượng nói: ***“Muốn thành tựu học vấn đức hạnh của thế gian và xuất thế gian pháp phải xuất phát từ sự khiêm kính. Càng là người có tu hành, càng là người có học vấn thì càng là người khiêm kính. Người có thành tựu sẽ đối đãi với người một cách thành kính, nhất định không có ngạo mạn. Thánh nhân thế gian và xuất thế gian đều dạy bảo chúng ta phải học khiêm kính. Khi đối với tất cả mọi người, mọi sự mọi việc đều phải hiểu được sự khiêm hư, sự cung kính. Không luận là trong thuận cảnh, nghịch cảnh, người thiện, người ác đều phải khiêm hư, cung kính một cách bình đẳng.*”**

“Chúng ta tu hành đều muốn có kết quả! Kết quả này không nằm ngoài ba phương diện: Một là “Đoạn ác tu thiện”; Hai là “Phá mê khai ngộ”; và ba là “Chuyển phàm thành Thánh”. Có thể thành tựu được hay không đều ở sự khiêm kính! Sự khiêm kính này lưu lộ từ nơi tánh đức của chính mình. Bạn có thể học được sự khiêm nhường, cung kính thì bạn mới có thể làm đến được “Đoạn ác tu thiện, Phá mê khai ngộ, Chuyển phàm thành Thánh”. Nếu bạn không biết khiêm nhường, cung kính người khác, không luận bạn tinh tấn và dụng công thế nào hay khổ học ra sao, bạn đều không thể thành tựu!”

Chúng ta cung kính với người tài hơn mình là điều đương nhiên và có thể cung kính với người thấp hơn mình thì đó chính là sự tu hành. Người thành tựu khi đối nhân xử thế tiếp vật nhất định luôn thành kính còn người ngạo mạn thì chẳng có thứ gì, thế gian gọi là: *“Thùng rỗng kêu to”*. Từ lời dạy bảo của Hòa Thượng, chúng ta nhận ra rằng mọi thứ phải được xây dựng trên nền tảng nội tâm khiêm nhường cung kính. Nếu luôn cho bản thân mình học giỏi, tài cao thì chính tâm này sẽ dẫn chúng ta đi xa, khiến tâm chúng ta cống cao ngã mạn, khiến tâm không thể thanh tịnh được.

Thành tựu trong bài học hôm nay Hòa Thượng muốn nói đến là thành tựu trên đức hạnh. Người có đức mới biết dùng tài. Người chỉ có tài mà không có đức thì chỉ luôn tìm cách hãm hại người khác, chỉ biết hại tài, phá tài. Việc này tôi thể hội rất rõ! Thành tựu nơi Phật pháp chính là nói đến sự tu hành, đức hạnh của chúng ta.

Hòa Thượng nói: ***“Vì sao bạn không thể thành tựu? Vì nghiệp chướng chướng ngại bạn. Nghiệp chướng chính là ngạo mạn, tự đại, tự dĩ vi thị (tự cho mình là biết, là hơn người). Khi bạn cầu học, điều then chốt giúp bạn có được thu hoạch chính là ở khiêm nhường, cung kính. Nếu bạn không chân thật khiêm nhường, không chân thật cung kính thì bạn dù có học, cũng không thể có được thứ mà bạn cần. Người khác ở bên cạnh sẽ cười bạn, họ sẽ không chân thành giúp đỡ cho bạn. Chúng ta ở bên cạnh quan sát, chúng ta sẽ nhận ra rất rõ, loại người nào thì tương lai có thể thành tựu và loại người nào không thể thành tựu. Từ chỗ nào mà nhìn thấy? Từ ở nơi tâm thành kính của họ mà thấy ra được sự thành tựu của họ.*”**

Nghiệp chướng lớn nhất của chúng ta là ngạo mạn, tự đại, tự dĩ vi thị, luôn cho mình là biết hơn người. Chướng ngại điều gì? Chướng ngại tự tánh vốn có của chính mình. Tất cả học thuật ở thế gian không thể so sánh được với những thứ có sẵn trong tự tánh. Trong tự tánh của mỗi người vốn có mọi thứ như năng lực của Phật, trí tuệ của Phật, tướng hảo của Phật. Nghiệp chướng của chúng ta sẽ chướng ngại chính những điều đáng lẽ ra được lưu xuất từ nơi tự tánh! Lục Tổ Huệ Năng từng nói nào ngờ tự tánh vốn sẵn đầy đủ, nào ngờ tự tánh năng sanh vạn pháp.

Hòa Thượng chỉ dạy rằng nếu không khiêm nhường và cung kính thì dù có học, cũng không thể có được thứ mà chúng ta cần. Thứ chúng ta cần mà Hòa Thượng muốn nhắc đến ở lời chỉ dạy này không phải là tri thức mà là chúng ta sẽ không thể hội được nội tâm của chính mình. Người kiêu ngạo không chịu nghe lời thì nói đến vài ngày trời cũng không tiếp thu được vì họ đã xây dựng thành kiến, đã xây dựng những bờ tường bê tông cốt thép nên không thứ gì có thể lọt vào được.

Câu chuyện của ông thợ vá nồi y giáo phụng hành lời sư phụ của ông chỉ dạy, niệm Phật được ba năm thì thành tựu. Còn Thầy hương đăng được chỉ dạy là về ngôi chùa đó mà lễ Phật, niệm Phật. Thầy hương đăng còn bị một vị quản chúng trong chùa chê bai thách thức là nếu ông thành tựu thì vị đó sẽ theo làm thị giả, làm người hầu. Vậy mà sau mấy năm, Thầy hương đăng từ một người không biết chữ thành người đã biết chữ; từ người không biết làm thơ thì nay đã biết làm thơ; từ người không biết giảng Kinh nói pháp thành người biết giảng Kinh nói pháp. Nguyên nhân cho sự thành tựu này là do ông chỉ biết thành kính y giáo phụng hành, nghe lời và làm theo.

Hòa Thượng tiếp lời: ***“Đại sư Ấn Quang nói rất hay: Một phần tâm thành kính được một phần lợi ích, mười phần tâm thành kính được mười phần lợi ích. Một người đối đãi với người bằng tâm thành kính thì con người này sẽ có thành tựu. Còn*”**

người ngạo mạn, tự đại, tự cho mình là biết, tự cho mình là hơn thì có thể khẳng định rằng con người này không thể có được thành tựu”.

Theo chỉ dạy của Hòa Thượng, từ nơi tâm thành kính, chúng ta sẽ biết loại người nào sẽ thành tựu, loại người nào không. Đó là lý do vì sao có người nỗ lực nhưng không thể thành tựu và có người lại có thể thành tựu để đem lại lợi ích cho nhiều người khác. Người thành kính mới nghe lời, thật là. Người không có tâm thành kính sẽ nghe một đằng nhưng làm một nẻo. Hiện tại, loại người này rất nhiều.

Tôi rất đau lòng khi thấy ở một trại hè tổ chức nơi Phật pháp nhưng những chuẩn mực của nhà Phật, họ lại làm mờ đi và cố sù những thứ hiếu động, những thứ làm tăng trưởng sự ngạo mạn, sự đồ kỵ. Họ luôn thúc đẩy sự cạnh tranh, tạo sân chơi bằng những trò chơi cạnh tranh hay hát những bài hát có tính cạnh tranh. Chuẩn mực của Phật pháp, chúng ta từng nghe là: *“Phật pháp dẫn đường cho thế gian, trời và người. Phật pháp là cha lành chung cho bốn loại: thai sanh, thấp sanh, noãn sanh và hóa sanh.”*

Họ đã lầm lẫn là đem việc thế gian vào Phật pháp, khơi dậy việc thế gian quá nhiều, khiến mờ đi chuẩn mực của Phật pháp, làm lớp trẻ không nhận ra được cái gì cần phải tránh xa, hay cái gì nên đi theo. Trong Kinh Hoa Nghiêm, Phật dạy: *“Học vi nhân sư, hành vi thế phạm”* - học là để làm Thầy người, làm là để làm ra mô phạm cho đời, cho người. Đúng là ngày nay người thế gian thì cầu tìm học Phật pháp, còn người ở trong Phật pháp rồi lại đi tìm cầu việc thế gian! Làm như thế là đảo ngược, không đúng vai trò!

Trước đây tôi có một câu lạc bộ, các bác ở đó từng nói: *“Cái gì là tâm lý lứa đôi, cái gì là yêu thương! Chúng tôi là người thế gian thì nói thế được, chúng tôi yêu lên bờ xuống ruộng mà còn chưa hiểu rõ về nó. Còn những người chưa từng yêu hay là yêu âm thầm mà lại đi nói về tâm lý lứa đôi!”* Rõ ràng người thế gian thấy pháp thế gian không cứu cánh, không giải thoát, không chân thật an vui nên họ tìm Phật pháp. Còn người vốn dĩ ở trong Phật pháp rồi lại đi tìm pháp thế gian, lại thuyết pháp thế gian, cho rằng làm như thế sẽ dẫn dắt được một số người, sẽ làm cho lớp trẻ thích thú. Thực ra, làm như vậy, chỉ tạo nên sự đảo lộn, làm cho lớp trẻ không nhận biết được đâu là chuẩn mực của nhà Phật, của Thánh Hiền. Thánh Hiền có chuẩn mực Thánh Hiền, Phật pháp có chuẩn mực của Phật Pháp.

Cho nên Hòa Thượng khuyên nhắc chúng ta rằng Thánh nhân thế gian và xuất thế gian đều dạy bảo chúng ta phải học khiêm nhường và cung kính. Trong sự khiêm nhường và cung kính có một yếu tố là y giáo phụng hành, tức là đã học Phật, học chuẩn mực Thánh Hiền rồi thì phải nghe lời làm theo, làm đúng chuẩn mực, không được tùy tiện thêm vào hay bớt ra. Làm được như thế mới chính là cung kính. Ngày nay, người ta thường bớt đi rất nhiều. Ví dụ như người học Phật thì phải tuân thủ Tam quy Ngũ giới và người học Thánh Hiền thì phải tuân thủ Tam cương Ngũ thường. Thế nhưng, khi đến với cửa Phật, không ai nhắc đến việc làm sao để quay về với Tam Bảo, và thọ trì

Ngũ giới là cách để giúp chúng ta bảo vệ hạnh phúc của bản thân và mọi người. Tại sao họ không nhắc đến vì trong tâm họ không có việc đó.

Bây giờ, mỗi lần tôi hát Quốc ca, tôi luôn dâng trào cảm xúc. Vì sao? Vì trong lòng tôi có tổ quốc. Mỗi khi tôi làm việc gì đều là vì tri ân, báo ân mà làm. Tại sao người học Phật không nói đến tiêu chuẩn cao nhất mà Phật đã chỉ dạy? Bởi vì trong lòng họ không có Phật. Một người học trò khi có một lòng cung kính với Thầy thì mọi việc làm của họ đều cẩn trọng vì họ biết rằng mình đại diện cho Thầy. Bản thân tôi nhiều năm qua dịch đĩa giảng pháp của Hòa Thượng Tịnh Không thì hình ảnh của tôi phảng phất ở đâu đó là hình ảnh của Hòa Thượng nên tôi luôn phải cẩn trọng. Tuy rằng, khởi tâm động niệm của tôi vẫn là tự tư tự lợi, nhưng tôi cố gắng cho nó ở mức nhỏ nhất có thể, không để nó phát tác. Làm như thế thì trong tâm chúng ta mới có Thầy, mới làm ra hình bóng của Thầy. Chúng ta là người học Phật thì phải làm ra hình dáng của Phật, như thế, trong tâm mới có Phật.

Vì sao người học Phật ngày nay rất ít nói về tiêu chuẩn mà Phật đã yêu cầu, thường là nói tránh, nói xa đi? Vì bản thân họ không làm. Phật dạy phải hy sinh phụng hiến, phải chí công vô tư, Phật là vô duyên đại từ, phục vụ chúng sanh vô điều kiện nhưng nếu nói như vậy thì họ mất lời. Người học Phật đi đâu cũng phải nhắc đến Tam Bảo là gì? Là Phật, Pháp, Tăng. Phật là Giác, Giác mà không Mê. Pháp là Chánh, Chánh mà không Tà. Tăng là Tịnh, Tịnh mà không Nhiễm. Thế nào là Giác, là Chánh, là Tịnh? Thế nào là chuẩn mực mà Phật đã chỉ dạy? Những chuẩn mực mà Phật, Thánh Hiền dạy đều phù hợp chứ không nghịch lại thế gian!

Tăng là Tịnh, là thanh Tịnh, là không ô nhiễm. Tức là không ảo danh ảo vọng, không tự tư tự lợi. Ý niệm hưởng thụ năm dục sáu trần là tà nhiễm! Tham Sân Si Mạn lại càng sai hơn. Vì sao một người có thể ngạo mạn, tự đại, tự dĩ vi thị - tự cho mình là đúng? Chắc chắn là họ có tự tư tự lợi, có cái gì đó bùng bít cho họ. Chúng ta nói ra điều này không phải để soi mói người khác mà là để kiểm thúc chính mình rằng vì sao chúng ta chưa đạt được đến tiêu chuẩn mà Phật, Bồ Tát, Thánh Hiền đã dạy.

Hòa Thượng nói: ***“Khiêm cung, khiêm kính phải lưu lộ từ nơi tánh đức của chính mình thì sự khiêm cung, khiêm kính mới là thật. Cho nên việc Đoạn ác tu thiện, Chuyển mê thành ngộ, Chuyển phàm thành Thánh của họ không thể nào đạt đến được.”*** Có nhiều người giả bộ cung kính khiêm nhường, nhưng việc đó không lưu xuất từ tánh đức mà chỉ ở bề ngoài. Đó chính là nguyên nhân vì sao chúng ta không thể “Đoạn ác tu thiện”, chứ chưa nói đến “Chuyển mê thành ngộ” và ở mức cao hơn là “Chuyển phàm thành Thánh”.

Mấu chốt phải chuyển đổi nơi nội tâm của chúng ta, như bài học trước, Hòa Thượng nói, phải chuyển đổi ngay nơi ý niệm. Ý niệm chuyển rồi thì mọi sự mọi việc cũng theo đó mà chuyển đổi theo. Một khi không còn ý niệm tự tư tự lợi, không còn ý niệm ảo danh ảo vọng, không còn ý niệm hưởng thụ năm dục sáu trần, không còn ý

niệm tham sân si mạn, chúng ta đối nhân xử thế tiếp vật, hành động tạo tác, mới là tâm chân thành cung kính.

Cho nên Hòa Thượng mới khẳng định rằng càng là người tu hành, càng là người có học vấn chân thật thì càng là người khiêm nhường, cung kính. Người có thể thành tựu luôn đối đãi với người bằng một lòng thành kính, nhất định không có ngạo mạn. Người có ngạo mạn, thiếu sự thành kính thì nhất định không có thành tựu. Bài học hôm nay chúng ta đã được nghe nhiều lần. Nghe thì đã hiểu nhưng vẫn chưa làm được bởi tập khí ngạo mạn của chúng ta khi không có cơ hội thì thôi chứ hễ có cơ hội là trỗi dậy. Với người trên, chúng ta cung kính tức là “*thượng đối*” nhưng với người dưới, chúng ta xem thường rẻ khinh là “*hạ đạ*”. Tu hành chỉ có một tâm, chứ sao lại có hai tâm ba ý như vậy. Sống như thế, chúng ta không thể thành tựu nơi Phật pháp. Cho nên, việc tu hành không gì khác hơn là luôn kiểm soát tập khí của chính mình.

Hòa Thượng nói: “***Người niệm Phật vì sao không thể vãng sanh? Đều là do không có sự khiêm nhường, cung kính.***” Thế giới Tây Phương Cực Lạc là thế giới của sự hiếu kính. Người niệm Phật không phải chỉ hiếu với cha mẹ mình mà còn phải hiếu với tất cả chúng sanh. Chúng ta biết điều này nhưng chưa làm được! Vì sao? Vì nghiệp lực vẫn thắng nguyện lực. Bao giờ nguyện lực thắng thì mới có thành tựu. Nếu nghiệp lực vẫn thắng thì chúng ta cứ phải chạy theo nó. Nghiệp chướng lớn nhất của con người là ngạo mạn, tự đại, tự dĩ vi thị nên đã gây ra chướng ngại và phiền não cho biết bao nhiêu người./.

Nam Mô A Di Đà Phật

Chúng con xin tùy hỷ công đức của Thầy và tất cả các Thầy Cô!

Nội dung chúng con ghi chép lời giảng của Thầy có thể còn sai lầm và thiếu sót. Kính mong Thầy và các Thầy Cô lượng thứ, chỉ bảo và đóng góp ý kiến để tài liệu học tập mang lại lợi ích cho mọi người!